

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 80/2020-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti D.A. PRESS, spol. s r. o., Cesta mládeže 2025, Malacky, IČO 34 115 595, zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Petrom Slávikom, PhD., advokátska kancelária, Břeclavská 3, Malacky, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 58/2019 a jeho uznesením z 22. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti D.A. PRESS, spol. s r. o., **o d m i e t a** pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2020 elektronicky a 28. januára 2020 poštou doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti D.A. PRESS, spol. s r. o., Cesta mládeže 2025, Malacky, IČO 34 115 595 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 58/2019 a jeho uznesením z 22. októbra 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 58/2019 z 22. októbra 2019 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky podané 13. januára 2019. K odmietnutiu dovolania došlo bez toho, aby najvyšší súd riadne skúmal dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku.

3. Sťažovateľka v podanom dovolaní výslovne uviedla, že ho odôvodňuje nesprávnym procesným postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd rozhodnutím sp. zn. 1 Cob 174/2017 z 27. septembra 2018 porušil princíp preferencie obsahu procesných úkonov sporových strán, *„a to najmä a nie bezvýhradne ods. 4, keďže súd pri rozhodovaní berie do úvahy len skutočnosti, ktoré vyšli najavo v tomto konaní, ak nejde o skutočnosti všeobecne známe alebo o skutočnosti ustanovené zákonom“*. Rovnako sťažovateľka v podanom dovolaní namietala aj porušenie čl. 16 Civilného sporového poriadku (princípu použiteľnosti nezákonného dôkazu), podľa ktorého súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi pri zohľadnení vzájomného vzťahu a v súlade so základnými princípmi tohto zákona.

4. Najvyšší súd v dovolacom uznesení konštatuje, že sťažovateľka neoznačila v dovolaní potrebné náležitosti, resp. neoznačila procesný postup, ktorým bolo porušené jej právo na spravodlivý proces podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Obsah práva na spravodlivý proces zahŕňa viaceré čiastkové práva a porušenie ktoréhokoľvek z nich predstavuje pochybenie súdu.

5. Krajský súd v rozhodnutí o odvolaní konštatoval, že prvostupňový súd zistil skutkový stav v potrebnom rozsahu a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec správne posúdil a svoje rozhodnutie náležite, podrobne a logicky zdôvodnil.

6. Sťažovateľka namieta (rovnako ako v dovolaní) porušenie práva na spravodlivý proces spočívajúce aj v zákaze ľubovôle súdu, pričom tento zákaz bol prelomený už

rozhodnutím krajského súdu v tomto konaní, ako aj rozhodnutím najvyššieho súdu už po tejto konštatácii. Porušenie zákazu ľubovôle vidí sťažovateľka najmä v tom, že najvyšší súd sa nezaoberal rozporom medzi uvedenou konštatáciou krajského súdu a odôvodnením prvostupňového rozsudku. Podľa tohto konštatovania bola žaloba zamietnutá v celom rozsahu a nevykonalo sa žiadne ďalšie dokazovanie týkajúce sa namietanej spornosti základu nároku, ako aj jeho výšky, keďže by takýto postup bol s ohľadom na prijaté závery nevhodný. Rovnako nevykonal dokazovanie v prípade uplatneného príslušenstva, keďže žalobca nárok v tejto časti nijako skutkovo neodôvodnil, neoznačil žiadne dôkazy, a to ani čo sa týka výšky istiny, z ktorej sa príslušenstvo uplatňuje, ale ani čo sa týka okamihu vzniku omeškania žalovaného so zaplatením jednotlivých peňažných záväzkov.

7. Rozpor, a teda porušenie zákazu ľubovôle zo strany najvyššieho súdu, spočíva v skutočnosti, že hoci prvostupňový súd priznáva nevykonanie dokazovania v plnom rozsahu a neskúmanie skutkových a právnych okolností, zatiaľ krajský súd toto tvrdenie vyhodnotil úplne nesprávne, keď uviedol, že prvostupňový súd dokazovanie vykonal. Sťažovateľka túto skutočnosť namietala v dovolaní, ale najvyšší súd sa touto námietkou nezaoberal. Konštatoval len, že námietku nevykonania určitých dôkazov nemožno preskúmať v dovolacom konaní, keďže obsahovo nejde o vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

8. Najvyšší súd ďalej poukázal na to, že odvolací súd je pri viazanosti odvolacími dôvodmi oprávnený posudzovať len tie odvolateľom uplatnené odvolacie dôvody, vo vzťahu ku ktorým uviedol odvoláciu argumentáciu, nie teda aj tie, ktoré síce v úvode odvolania označil odkazom na znenie ustanovenia § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku, avšak z obsahu podaného odvolania nevyplývajú.

9. Sťažovateľka je presvedčená, že všetky náležitosti odvolania boli výslovne splnené. Krajský súd sa nijako nevysporiadal s dôvodmi odvolania, a tým odoprel žalobcovi právo na súdnu ochranu. Sťažovateľka už v dovolaní namietala, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným je obchodnoprávny (teda nie občianskoprávny). Podľa názoru prvostupňového súdu žalobca ako objednávateľ a žalovaný ako vykonávateľ uzatvorili 1. júna 2000 zmluvu, predmetom ktorej je ochrana objektu a majetku žalobcu pred poškodením, zničením, stratou

alebo zneužitím, a to prostredníctvom nepretržitého monitorovania poplachového systému na hlásenie narušenia pultom centrálnej ochrany vykonávateľa umiestneným na oddelení Mestskej polície Malacky, ako aj prípadný zásah hliadky Mestskej polície Malacky v zmysle platných právnych predpisov, ak dôjde k zaregistrovaniu poplachovej informácie o narušení objektu. Ďalej podľa názoru prvostupňového súdu ustanovením § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka sa spravujú aj záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky, a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Podľa sťažovateľky je zřejmé a nepochybné, že ide o vzťah spravujúci sa Obchodným zákonníkom a jeho kategorizácia v občianskom práve nemá oporu v zákone. Na túto okolnosť poukazovala sťažovateľka aj v dovolaní, keďže podľa konštatovania krajského súdu nemožno tento vzťah kategorizovať podľa ustanovenia § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka. Krajský súd pritom neurčil, o aký vzťah ide, čím sťažovateľku ponechal v právnom vákuu. S touto otázkou sa nevysporiadal ani najvyšší súd.

10. Je povinnosťou súdu prihliadať na zákonné ustanovenia ex offo, pričom strany konania nemajú povinnosť dokazovať obsah právnych noriem. Už krajský súd nebral na zreteľ povahu právneho vzťahu. Ďalej sťažovateľka doslovne uvádza: *„Ak teda ani súd prvej inštancie ani súd odvolací konštatuje, že sa nejedná o obchodnoprávny vzťah, mal by presne určiť, podľa akého zákona bola zmluva uzatvorená, pretože zmluva na základe ktorej vznikol právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným podľa občianskeho práva neodporuje obsahu ani účelu zákona (§ 51 OZ) a podľa obchodného práva má presne vymedzený obsah. (§ 269 ods. 2 OpZ).“*

11. Najvyšší súd konštatuje, že je povinnosťou dovolateľa výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu pri vyriešení otázky kľúčovej pre rozhodnutie vo veci, ktoré považuje za nesprávne, a konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť. Sťažovateľka je toho názoru, že sa v každom jednom prostriedku ochrany svojich práv domáhala náhrady škody spôsobenej nesplnením zmluvnej povinnosti, na čo poskytla dostatočnú právnu argumentáciu a relevantné dôkazy, ktoré však prvostupňový súd nevykonal. Najvyšší súd sa napriek tomu jej podloženu argumentáciou nezaoberal a poskytol len akési všeobecné odôvodnenie, ktorým jej absolútne znemožnil uplatnenie práva na prístup k spravodlivému a nestrannému súdu.

12. Podľa názoru sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. ústavy a základného práva na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Ďalej bolo porušené základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a s ním spojené právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže najvyšší súd sa na základe už uvedeného nezaoberal v dostatočnom rozsahu podaným dovolaním, nebol schopný dostatočného odôvodnenia svojho rozhodnutia, a tým sťažovateľku ukrátil aj na jej práve na presvedčivé a dostatočné odôvodnenie rozhodnutia podľa ustanovenia § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

13. Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2019, sp. zn. 3 Obdo/58/2019 bolo porušené právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a to právo na nezávislý a nestranný súd a porušené právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky ruší rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2019, sp. zn. 3Obdo/58/2019 a vec vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v plnom rozsahu.“

II.

Relevantná právna úprava

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podaná ústavná sťažnosť nemá všetky náležitosti ustanovené zákonom, preto ju bolo potrebné odmietnuť [§ 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde].

18. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

19. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a w) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až v) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

20. Hoci podaná ústavná sťažnosť smeruje proti dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu, sťažovateľka v priamom rozpore s ustanovením § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde

k ústavnej sťažnosti nepripojila uvedené dovolacie uznesenie najvyššieho súdu, pričom tak urobila bez akéhokoľvek vysvetlenia (netvrdila napríklad, že jej toto uznesenie nebolo riadne doručené, prípadne že ním nedisponuje z iných, od nej nezávislých dôvodov atď.). K ústavnej sťažnosti pripojila len plnú moc pre právneho zástupcu.

21. Z ustanovenia § 56 ods. 3 v spojení s ustanovením § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde vyplýva, že v prípade odstrániteľných nedostatkov ústavnej sťažnosti môže (teda nemusí) ústavný súd vyzvať navrhovateľa (v danom prípade sťažovateľku), aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Inými slovami, za daného stavu bolo na zvážení ústavného súdu, či na doplnenie odstrániteľnej chýbajúcej zákonnej náležitosti (dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu) sťažovateľku vyzve.

22. Pri skúmaní rozsahu práva uváženia ústavného súdu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde (teda či sťažovateľku vyzve alebo nevyzve, aby v určenej lehote nedostatok ústavnej sťažnosti odstránila) treba zásadne zdôrazniť, že nejde o voľnú úvahu, ktorá by vlastne znamenala svojvôľu pri posudzovaní takejto otázky. Rozhodovanie v týchto súvislostiach sa musí riadiť určitými zásadami tak, aby bolo dostatočne predvídateľné a transparentné.

23. Podľa názoru ústavného súdu treba vychádzať zo skutočnosti, že v konaní o sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy sťažovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Advokáta ako osobu práva znalú a oprávnenú na zastupovanie v súdnych konaniach treba nepochybne považovať za osobu odborne kvalifikovanú, od ktorej sa dá právom očakávať, inter alia, dostatočná znalosť procesnoprávných predpisov, ktorými sa riadi konanie, v ktorom klienta právne zastupuje. Vychádzajúc z tejto premisy možno dôjsť k záveru, že k postupu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde by malo zo strany ústavného súdu dochádzať skôr len výnimočne, keď to odôvodňujú konkrétne okolnosti daného prípadu. Inými slovami, výklad tohto ustanovenia má byť v zásade reštriktívny. Je zrejmé už na prvý pohľad, že v prípadoch, keď sťažovateľ (v rozpore s ustanovením § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) podá ústavnú sťažnosť bez toho, aby k nej pripojil plnomocenstvo pre advokáta a s prípadnými ďalšími chýbajúcimi náležitosťami, je postup ústavného súdu v zmysle § 56

ods. 3 zákona o ústavnom súde aj v rámci jeho reštriktívneho výkladu v zásade a spravidla na mieste (II. ÚS 238/2019).

24. V danom prípade je sťažovateľka zastúpená advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom, no napriek tomu zákonná náležitosť ústavnej sťažnosti vyplývajúca z ustanovenia § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde absentuje. Z podanej ústavnej sťažnosti nevyplýva vôbec nijaké vysvetlenie, prečo sa tak stalo. Takúto situáciu nemožno pri spomínanom reštriktívnom výklade ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde považovať za takú výnimočnú či osobitú, ktorá by odôvodňovala, aby ústavný súd postupom podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatku podania.

25. Nad rámec dosiaľ uvedeného považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že z podanej ústavnej sťažnosti nie je možné utvoriť si ani len najzákladnejší obraz o skutkovom a právnom stave súdneho sporu, ktorý v právnej veci sťažovateľky prebiehal na všeobecných súdoch. Nie je možné spoľahlivo zistiť, o čo konkrétne v súdnom konaní o náhradu škody išlo, akého plnenia a na akom skutkovom základe sa žalobca domáhal a ako konkrétne rozhodli prvostupňový súd a krajský súd. Napokon nie je zrejmé, ktorý prvostupňový súd vo veci konal a rozhodol, a nie je jednoznačne jasné ani to, v akom procesnom postavení sa nachádzala sťažovateľka v konaní vedenom všeobecnými súdmi.

26. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu